

Előfizetési ár:

Egy évre	—	—	4 forint.
Fél évre	—	—	2 forint.
3 hónapra	—	—	1 forint.
1 hónapra	—	—	40 krajc.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal a „Csongrád” könyvnyomdájában, (Grünwald Ferenc-féle ház), hova a kéziratok és előfizetési pénzek is küldendők.

CSONGRÁD

TÁRSADALMI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

Hirdetési díjak:
Egy hasábos sor egyszeri beiktatása 10 kr., két hasábos 20 kr., három hasábos 30 kr. Legalább háromsoros közlésemel a fele díj számítatik. Bélyegdíj külön 30 kr.

Nyilttérben.

minden egyes sor 20 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Kéziratok visszaszolgáltatására nem vállalkozik a szerkesztőség.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő:

DR. CSONGRÁDI GÁBOR.

EGYES SZÁM ÁRA 10 KRAJCZÁR

A zsidó iskola visszaállítása.

A helybeli izr. hitközség tagjainak egy — számra nézve — jelentékeny része mozgalmat indított arra nézve, hogy az évekkel ezelőtt feloszlatott felekezeti zsidó iskola visszaálltassék.

Részünkről örömmel üdvözljük e mozgalmat, mivel a mi meggyőződésünk is az, hogy a zsidó iskola visszaállításával izr. polgártársaink egy oly fontos kulturális szolgálata teljesítenek, melynek áldásos és üdvös hatása már a jelenben is érezhető lesz; de a melynek megbecsülhetetlenül értékes gyümölcseit különösen és kiváltképen a jövő nemzedék fogja teljes mértékben élvezhetni.

Mert — mi tőrés-tagadás — nyíltan ki kell mondanunk, hogy a zsidó gyermekekre nézve nemcsak vallásos nevelési, de általános tanügyi s erkölcsi szempontból is aránytalanul előnyösebb és eredményesebb a zsidó iskola, mint a mi községi népiskolánk. — Ezt mi — különösen a multak tapasztalataira támaszkodva — határozott meggyőződéssel állítjuk; de a jelen viszonyok közt is annyira kétségtelennek tartjuk, hogy a két iskola által nyújtott előnyök közötti különbségek részletes fejtegetését bátran mellőzzük; annál is inkább, mert az e tekintetbeni kirívó ellentétet egy kis jó akarat s elfogulatlanság mellett mindenki felismerheti.

Nem szándékunk ezzel korántsem azt mondani, hogy községi népiskolánk mint ilyen nem adja meg a tanulóknak azt a nevelést és oktatást, amelynek megadására azokkal szemben, a fenálló tanterv s utasítás értelmében kötelezve van, (bár ehhez is különösen egyes tanítókat tekintve nagyon sok szó fér; nem szándékunk továbbá elvitatni azt sem, hogy a községi iskolának a zsidó gyermekekre épenséggel semmi előnye nincs; mert azt például az assimilatio tekintetében magunk is készséggel elismerjük; ámde nem tartjuk másrészt elvitathatónak, hogy az általános oktatási s nevelési szempontok, mint a gyermekek jövőjére mindenkéül fontosabb tekintetek sokkal hatályosabb érvényesülést nyernek a zsidó iskolában, mint amott.

Ha egyebet nem említünk, mint azt, hogy a községi iskolában egy-egy tanító 60—80, sőt sokszor ennél is több gyermekkel kénytelen vesződni; míg a zsidó iskolában a 2 tanító kezelése alatt van összesen 60 gyermek: már ezzel is teljesen indokoltnak találjuk imént tett kijelentésünket; mert itt egy tanító gondviselése alá legföllebb 30 gyermek esvén, bizonyos, hogy az egyes gyermekekkel való gyakori és közvetlenebb érintkezés folytán hatályosabb mérvben fogja teljesíteni a tanító feladatát, úgy oktatási, mint nevelési tekintetben.

Különben a zsidó iskolának az elmondottak tekintetébeni előnye a községi is-

kola felett: nem új kérdés. Ez meg volt már városunkban a rég mult időkben is s már akkor tudták és érezték azt izraelita polgártársaink. Es épen mert tudták és érezték; annak folytán úgy ők általában, mint különösen műveltebb szellemű előjárók egész a 80-as évekig hévvel ragaszkodtak e kiváló felekezeti intézményükhöz s féltett kincs-ként őrizték azt mint olyat, mely döntő kihatással bir gyermekeiknek jövő sorsára. S ha annak fentartása érdekében arról volt szó, hogy áldozzanak azt is megtették. Viselték az iskola fentartásával összekötött terheket arányosan; nem tévén különbséget abban, hogy bir-e egyike-másika tanköteles gyermekkel avagy sem? A gazdagabb — ha tanköteles gyermeke nem volt is — arányosan járult a terhekhez s az iskolát nélkülözhetetlen felekezeti intézménynek tekintette épugy, mint magát a templomot; valamint ez; úgy az iskola is közös kincse volt a hitközség minden egyes tagjának; gondjuk volt ugyan rá, hogy e kincs megőrzésének s fentartásának költségei minden egyest arányosan terheljék; viszont nem találkozott köztük — a viszonyok akármily változtával — csak egy is, kinek eszébe jutott volna magát a teher alól kivonni. Azt plane, hogy ez előtűnik — hogy úgy mondjuk — szentnek tartott intézményt feloszlatni engedjék, még gondolatban is bűnnek tartottak.

Ez így tartott egész a 80-as évek elejéig, amikor is a hitközség ügyei tót ágast kezdtek állani. Felfordult az egész állapot. Romboló szellem férködött be a hitközség kebelébe s végezte átkos munkáját. A zsidó iskola negyed százados, életerős, virágzó fája is megtámadtatott s a reá alattomoson intézett erőszakos csapások alatt megdőlt. Megszüntettet izr. polgártársaink e kitűnő felekezeti intézménye anélkül, hogy ahoz a tagok törvényes többsége tényleg hozzá járult volna.

Megszüntettet: erőszakosan, fondorkodás utján. — Megszüntettet, mert egy néhány embernek az érdeke úgy kívánta, egy néhánynak pedig sértett hiúsága, ostoba szeszélye, kicsinyes, személyes bosszúja, úgy hozta magával.

A mit a józan öregek bölcs belátással, önzetlen munkálkodással a későbbi nemzedék érdekeinek építettek, megalapítottak; azt: durva kézzel lerombolta, elpusztította a mai felvilágosodott kornak egy pár, bizony-bizony kevésbé józan fiatalja.

Mert hogy azon uraknak e tényük nem biztosítja számukra a „józsánság” s a „meggondoltság” epithetonját azt ime most a következők tanúsítják: Az izr. polgárság jelentékeny része visszaköveteli az iskolát s annak már mieöbbi visszaállítását sürgeti.

Ertesülésünk szerint az előjáróság, mely jelenben izr. polgártársaink ügyei élén áll, nem hajlandó e kérdésbe bele menni, mert

önmagával jönne ellenkezésbe; ugyan ő lévén az, mely annak idején az iskola feloszlatását keresztül hajtotta.

Mi azonban úgy véljük, hogy az előjáróság makacssága s ellentállása nem fog a kérdés teljes és helyes megoldásának akadályául szolgálni. Izr. polgártársaink bizonyára fognak utat és módot találni arra nézve, hogy megtisztelő bizalmukat megvonják azoktól, kik nemcsak hogy nem védelemzik és nem mozdítják elő a hitközség nagyfentosságú élet érdekeit; hanem határozott állást foglalnak el a hitközség egyetemének jogos és igazságos óhajával vitális érdekeivel szemben. Az ilyen előjáróságna pusztulnia kell!

Mert ám adják okát, hogy miért állanak ellenébe a hitközség nagyrésze által megindított actionak? Miért ellenzik, hogy megvalósuljon az a terv, mit szívvél-lélelkel kíván a hitközség egyeteme? Mért nem állanak inkább élére ama nemes mozgalomnak s igyekeznek buzdítani hitfeleiket, hogy áldozzanak egy ily fontos kulturális intézmény érdekeinek. Ha csak egy parányi érzés volna bennük a serdülő generatio érdekei iránt, ha csak egy kevésbé is fel bírnák fogni azon állás jelentőségét, melyet elfoglalva tartanak bizonyára buzdítanak hitfeleiket s nem tetszelegnének maguknak azzal, hogy azokat nemes buzgalmukban s dicséretes törekvéseikben akadályozzák.

Ugy tudjuk különben, hogy ez ügyben e hét folyamán közgyűlést tart az izr. hitközség. Bevárjuk a közgyűlés eredményét s azután elmondjuk nézetünket a visszaállítás módjait illetőleg.

Piroska István bíró lemondott!

Piroska István Csongrád város bírója, mint arról értesültünk a napokban állásáról lemondott. Lapunk olvasói emlékezhetnek még a „Csongrád” 8-ik számában „A bírói állás” című cikkünkre, melyben annak idején említést tettünk arról, hogy Piroska István bíró az időben állását odahagyni szándékozta. Cikkünk során elősoroltuk azon indító okokat is, a melyek benne akkor a lemondás elhatározását megérlelték. Elmondottuk ugyanis:

„Elhatározásának indító okát ő maga tudja legjobban, de annyit mi is tudunk és itt a nyilvánosság előtt nyíltan megmondjuk, hogy e szándékára sok részben befolyással van előjáróságunk kebelében fennálló azon valóságos ázsiai állapot, melynek a jelen viszonyok mellett fennállását ő városunk érdekeire határozottan veszedelmének tartja; de mert annak egy könnyen megszüntetését a jelen körülmények között lehetőnek nem gondolja, inkább egészben visszavonul a közügyektől.

Mert ő ez állást — és ezt hisszük is — nem azért foglalta s ha a bizalom felé irányulna, a jövőben sem azért foglalná el, hogy tétlenül nézze azt a veszedelmes gaz-

dalkodást, mely ott a közönség jelentékeny kárára tolylik, hanem elfoglalta s esetleg a jövőben is betöltene azért, hogy tegyen, hasson és fáradjon Csongrád város boldogulása érdekében.

S mi nem ítéljük el azért, ha midőn látja, hogy nemes intenciótól vezérelt munkálkodásában épen azok állanak az utja elé, kiktől törekvése sikeres előmozdítását várja, midőn látja, hogy a tanács egy része határozottan ellene foglal állást s jóakaratu intézkedéseit is ellenszenvvel fogadja, nem ítéljük el tehát, ha ő ezt látva elhatározza magában, hogy Csongrád város birói székétől örökre megváljék.

Mert e széken úgy megülni, amint azt annak méltósága s Csongrád város közönségének érdeke megköveteli csak akkor lehet, ha annak birtokosához a környezet feltétlen bizalommal és becsüléssel viselkedik, ha azt közhasznu működésében a környezet is támogatja.

Ez pedig elérhető csak akkor volna, ha maga a város polgársága is kilép és erélyesen lép ki a sikra, hogy véget vessen azon párt uralmának, mely most is abban fondorkodik, hogy Csongrád város közönségét erélyes birójától megfossza.

Ezt mondtuk akkor és, hogy igazunk volt, megmutatták a következmények. Piroška István ugyanis elhatározását a lemondás tekintetében lapunk 8-ik számában közölt cikkünk megjelenése után megváltoztatta, azon reményben lévén, hogy sikerülni fog Csongrád város előljáróságánál, hacsak némileg is rendet eszközölni. Ez a remény tartotta őt birói állásában mind máig; s eleinte úgy is látszott, hogy sikerülend neki a város ügyeinek akadálytalan vezetése. Ez azonban, csak a tisztujtást közvetlenül megelőző időkben volt úgy. A tisztujtás után a községhezánál rohamosan lépett fel a zavar és rendetlenség olyannyira, hogy ma már teljesen lehetetlennek tartotta az ottmaradást, s kénytelen volt birói állását odahagyni.

Mi pedig most azt kérjük, hogy a felsőbb hatóság meddig fogja még tétlenül nézni zűrzavaros állapotainkat? Fog-e végre valahára oda hatni, hogy községünk adminisztrációja az arra hivatott kezek által ve-

zéreltessék s ne egy kívül álló párt titkos keze kormányozza azt?

Mert addig míg a város adminisztratívális ügyeire a közdolgokra az a párt érvényesíti befolyását, mely a jelenben magát Csongrád város egyedüli üdvözítőjének hirdeti: addig a mi dolgaink javulni nem fognak s Csongrád város mindinkább-inkább halad a lejtőn lefelé!

Jó lesz, ha ezt Csongrád város közönsége is megjegyzi magának!!

A birtokossági gyűlések.

Általánosan ismert dolog, hogy gazdáink érdeklődését a birtok kérdés és annak rendezése és az ezzel karöltve járnai szokott számadási kérdések napirendre hozásával lehet leginkább felkorbácsolni. Nem lehet tehát csudálkozni, ha egyes közszereplésre vágyódó egyének, gazdáink ezen gyenge oldalát ismerve, minden egyes esetben, a még osztatlan állapotban levő és részben közös használatban álló birtokrészek rendezése ügyére vetették figyelmüket. Es kinek jutna eszébe kárhózzátólag emlékezni meg az egyénekről, ha őket szándékuk megvalósításában a közjónak érdeke vezetné. De midőn látjuk, hogy az illetőknél az említett birtok és azzal kapcsolatos számadások rendezésének ügye, csak eszköz bizonyos önös célok eléréséhez, s a napirendre hozott ez irányu kérések nem ahogy rendezni, hanem mind inkább bonyolultabbá tenni igyekeznek, be kell vallanunk, hogy nemcsak kárhózzátólag kell megemlékeznünk az illetők, — és első sorban azoknak vezetője Réti Ferenc rozszakaratu működéséről, hanem aggodó szánalommal tekintünk a birtokosok jövő sorsára, kiknek ügyeit — szegénnyel kell bevallanunk — hatóságai támogatás mellett Réti Ferenc és társai vezetik. Es ezért nem csodálkozunk azon, ha a birtokosság józannabb eleme a multak szomorú tapasztalatain okulva, midőn a kilencesi osztatlan legelő területnek mikénti használása, vagy felosztási kérdése került napirendre, erős kifejezésekben, sőt modhatni támadásra használni szokott nyilatkozatokban tört ki Réti Ferenc ellen, s jogbitorlásnak nevezte el,

annak elnöki minőségbeni szereplését nemcsak, hanem követelte a községhezánál udvarából leendő eltávolítását is. S habár komolyan rosszaljuk vármegyénk intéző egyéneitől, hogy Réti Ferenc, mint birtokossági elnök kérelmére a f. évi szeptember havában tartott birtokossági gyűlésekhez politikai biztost küldött ki, mert az által jogkörét tullepte, s egy a jogbitorlónak nevezett egyén működése jogosultságát ismerte el; mégis — mert ellismerjük a politikai biztosként szereplő szolgabíró szerepességét, tartozkodunk ezuttal annak a fejtegetéseitől, hogy miért vállalkozott a vármegye ügyeink rendezése kérdésében tartott gyűlések vezetőjének támogatására.

Egyébként meggyőződésünk az: hogy a dolgok manapság már oda fejlődtek, mely szerint az ismert visszaélések nyilvánosságra hozatala (mely aligha fog elmaradni) nagy potentáknak fogja nyakát szelni. S e meggyőződésünk hatása alatt, ha a f. hó 21-én tartott birtokossági gyűlésben nem történtek volna oly dolgok, mik szánalmas érzéssel hatottak reánk — megnyugvással vettük volna a legelő felosztás érdemére vonatkozó határozatot, mely különben is csak úgy jöhetett létre, hogy Réti Ferenc tartózkodott a gyűlésbeni megjelenéstől. S ha bizony a főszaács hason módon cselekedett volna: ma örömmel regisztrálnók, hogy botrány nélkül tolyt le a birtokossági gyűlés. Igy azonban Csemeginek jutott a szerep beigazolni, hogy az ő szava, az ő véleménye döntő fordulatot ad az ügyek törvényszerű és igazgatszagos elintézésére.

A főszaácsnak ugyanis a gyűlés megnyitása előtt a biró ellen használt bizalmatlankodó nyilatkozata, nemcsak a birót, hanem a környezetében volt első rendű birtokosokat is izgalomba ejtette, s felhevülésben a biró a birtokos gyűlést feloszlatoznak jelentvén ki, Csemegi — kinek arcán a súlyos betegség nyoma eléggé látható volt — az ő és birtokos társainak ily utoni elküldése által megsértődött; megjelent a birtokosok közt s egy teljesen higgadt, a szereplő egyének megnevezését is tapintatosan kerülő beszéddel győzte meg a birtokosokat, mondván: hogy miután a birtokosság a Ministerium által jóváhagyott

A „CSONGRÁD“ TÁRCZÁJA.

A velencei oroszlán.

Folytatás. (21)

Alig mondá ki Marietta az utóbbi szavakat, Pepe, a meglepett halászok nem csekély rémületére, felemelkedett helyéről.

A gróf egyenesen Mariettához lépett, ki halványan s ingadóva állott atyjára támaszkodva; mert minden vére egyszerre szívéhez tólt.

Pepe megfogta a remegő leány kezét, s az öreg Bartolomeo-hoz fordulva:

— Atyám! — mondá, ugyanazon hévvel, melyet hajdan használt vala, — atyám! vigy el bennünket sajkádon a nagy csatorna felé, a sohajok hidja alá, meg akarom mutatni Mariettának a fényes, a ragyogó Velencét.

A halász s leányának bámulata tetőfokra hágott.

— Jöjj! — szolt a gróf, karját a remegő leány derekára füzve, — jöjj! ugyan ki fogja most a farsang idején, kandallója mellett tölteni az éj-jelt? — Egy hosszú óra óta hallgatom beszélgetéseket, kedves jó barátaim s tudom, hogy ájultan leltetek meg házatok előtt, az utca kövezetén. Egy lovagot öltem meg párbajközben, mely alkalommal magam is megsebesültem. Sebem kényes s legyetek nyugodtan, ne törődjünk vele.

Marietta, a szegény Marietta remegve, mint a nyárfalevél hallgatta e beszédeket, borzadt a gen-

dolattól, hogy Pepe kileste beszédét s meghallotta, megtudta szerelmes szívének titkait.

Ezután valamennyien a sajkába szállottak. Bartolomeo az evezőhözült. Pepe és Marietta az előreszen foglaltak helyet, s kezeik egymásban pihentek.

A sajka gyorsan siklott tovább a tekervényes csatornákon s ügyesen kerülte ki a számtalan, szemkört jövő s ide-oda bolyongó csolnakokat.

Végre a sohajok hidja alá értek.

— Állj meg a hid boltozata alatt, — szolt a gróf az öreg halászhoz, aki rögön engedelmeskedett a parancsna.

E helyről teljes pompájában volt látható Pepe palotája, melynek környékét a vigadók nagy sokasága lepte el, imádott bálványokat, Velence hősét a palotába lenni vélték.

— Lássd és halld! — szolt Pepe Mariettához fordulva, minden ajakról nevem hangzik s holnap hasonló leszek Európa királyaihoz, holnap a hatalmas Velence Dogéja leendek. — Látod ama palotát? — az az én tulajdomom. Ama cimerek, melyek homlokzatán pompáznak, őseim cimerei. Akarsz-e mind e fényben, e dicsőségben velem osztozni, s akarod-e, hogy Pepe gróf hangosan hirdesse, hogy eltökélt szándéka az öreg Bartolomeo leányát nőül venni?

— Te örült vagy! — kiáltva fel Marietta magánkülső örömmel.

— Avagy azt akarod-e — tevő hozzá s átka-

rolva a szép leányt, forró csókot nyomott homlokára, — azt akarod-e, hogy Pepe gróf, a leendő Doge örökre elítéljék, hogy Velence hasztalan keresse elnökét? Hogy a sajkás visszatérjen a nap-utcába, evezőt, hálóit ismét előkeresse s egykori foglalkozását folytatva, Mariettát feleségül vegye?

Marietta felsikoltott örömben.

— Válassz, szeretett angyalom, kedves Mariettám! — fejezé be beszédét a gróf szilárd, eltökélt hangon. — Itt esküszöm neked, hogy forrón szeretlek és nőül veszelek.

— Akkor hát, suttogó Marietta, ki a menyországot látta maga előtt megnyilni, — akkor térjünk vissza szerény lakunkba: a szerencse és boldogság a kéréssel való megelégedésben van.

— Hallottad mit mondott leányod, — szolt a gróf az öreg Bartolomeo-hoz fordulva. — Térjünk tehát vissza! Pepe, a sajkás, boldogabb lesz a nap-utcában, mint a köztársasági elnök ragyogó palotájában....

* * *

Velence másnap hiába kereste hősét, diadalmas csatáinak oroszlánját; a köztársaság hasztalan kereste új elnökét, az Adriai tenger hiába várta a Dogét, ki kékelő hullámaiba dobja a jeggyüfűt.

Pepe gróf, a hűtelem, e jeggyüfűt, mely a Dogék menyasszonyának, az Adriának volt szánva, az öreg halász barnafűtű leányának, Mariettának ujjára illeszté.

(Vége.)

alapszabályval nem rendelkezik: nemcsak a volt urbéres birtokok birtokosainak felosztatlan és közös használatban álló birtokai körüli intézkedések megtétele; hanem még közbirtokosoknál is, ha nem bírnak jóváhagyott alapszabályval, a birtokosok véleményének meghallgatása mellett az ügyek vezetésére egyedül az előjáróság, illetve annak elnöke a bíró illetékes, jogosult és kötelezett. Indítványa tehát az: hogy a birtosság szólítsa fel a bírót, — ki e gyűlésre a birtokosságot egybehívta, — hogy a gyűlést tartsa meg.

Nagy tetszéssel fogadott beszéd után a bíró nem volt képes a birtokosok egyhangú követelésének ellentállni, s a főszakács támadása ellenére megnyitotta a birtokossági gyűlést. S midőn a birtokosság a kilencsi, — eddig részben közös használatban állott legelőnek örökös felosztását elhatározta, egyszersmind a fölött is intézkedett: hogy az örökös felosztás idejéig évről-évre fog az ideiglenes használat fölött intézkedni. A következő termő évre pedig megbizta az előjáróságot, hogy a birtokosság által kebeléből választott 40 tagu bizottság közreműködése mellett a felosztás iránt akképen intézkedjék, hogy a művelés alá kerülő területek oly időben juttassanak birtokba, hogy még őszi búzával bevetethők lehessenek; az örökös felosztás azonnali bejelentésére továbbá kötelezte az előjáróságot. E nyugodt hangulatu közgyűlés esetéből — bár azt egy kellemetlen incidens (melyről különben ezuttal nyilatkozni nem ohajtunk), megzavarta, — mi ismétlenül ama meggyőződést merítettük; hogy ha a vezér egyéniségek utógondolat, és mellékes — önző érdekek nélkül működnek a közönség ügyében, a nép is jó — és bocsületes érzelmű, de ha a vezetők által eszközölt használati fölönöz bűnös céljaik elérésére, és félre vezettetik, be nem váltható ígéretek által elámítatik, akkor megszilajodva képes az árnyak neki rohanni, mely elsodorja. Ekként volt népünk az utolsó három év alatt vezetve, és azért is érte csapás csapás után, mert oly egyének vezették, kik legszentebb ügyeit is politikai tökékeként tartották kezükbe, és ezúton részesültek oly hatósági támogatásban, melynek szomorú következményei különben nem is maradhatnak el. Vissza kell tehát vonulni a szakácsoknak, és tiszta vizet kell jobb sorsa érdemes népünk poharába önteni!

H I R E K.

— **Előfizetési felhívás!** Tisztelettel értesítjük szives olvasóinkat, hogy október hó 1-jével új előfizetést nyitunk, — s kérjük lapunk előfizetőit, hogy a kiknek előfizetése a mai számmal lejárt, előfizetéseiket megújítani, s a hátralékosok: hátralékaikat beküldeni sziveskedjenek annál is inkább, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

— **Új orvos.** Dr. Schlesinger Adolf az összes orvosi tudományok tudora földünk, ki a budapesti Szt. Rókus kórházban, mint gyakornok hosszabb ideig működött — értesülésünk szerint — városunkban telepedik le s itt fogja folytatni orvosi gyakorlatát. Örömmel vesszük tisztelt barátunk ez elhatározásának hírért, mert mindenkor kellemesen érint bennünket, ha a saját jelesek ifjaink tehetségüket közönségünk érdekének bocsájtyák szolgálatára. Városunk közönsége is, — hisszük — szívesen fogadja derék földinket s teljes bizalommal s méltánnyal tekint működésére. Mi részünkről igazán őszintén üdvözljük az orvos urat szülővárosának falai között.

— **Hölgyelm válasszanak!** A helybeli izr. jóteköny műgyelet titkári állása Keller Sándor eddigi titkár eltávoztával megtresedvén a tisztelt hölgyek körében most javában folynak a tervezgetések, hogy kit is volna a legjobban a tiszteltbéli tisztséggel megtisztelni? Hir szerint az új doctorok valamelyikének megválasztása felett lesz a — nyelvek harca.

— **Közigazgatási bizottsági ülés.** Csongrád-vármegye közigazgatási bizottsága holnap tartja a havi rendes ülését a vármegyeház kistermében.

— **Ismét a megsértett becsület.** Lapunk előző számának „A becsületkeresők“ című újdonsági cikkében a többek között a következő paszst használtuk. „Majd meglátjuk, hogy az esküdtek mennyiben fognak igazat adni a rakoncátlan lovagoknak?“ E pontot Tari István a becsületére oly igen féltékeny lovag, magára nézve sértőnek találván: Kevicki Sándor s Kómyai Kis Albert vivómester megbízottjai utján lapunk felelős szerkesztőjét „elég-tétel“-adásra szólította fel. Felelős szerkesztőnek nevezett megbízottaknak nyomban és személyesen jelentette, hogy a megbízójuk által magára nézve sértőnek talált kifejezést ő írta, azért a felelősséget el is vállalja tekintettel azonban arra, hogy a „Csongrád 11-ik számában kijelentette, hogy a „Csongrád“-ban megjelent közleményeiért egyedül és kizárólag az arra hivatott bíróság utján engedi magát felelősségre vonatni kéri megbízójuknak hírvit vinni, hogy az említett közleményért feyveres elégtételt nem ad és így megbízójuknak két ut áll csak rendelkezésére, hogy magának a kérdéses közleményért elégtételt vehessen. Az egyik: a sajtóbíróság; a másik: az utcán orvul való megtámadás. Feljogosítja megbízójukat, hogy a kettő között bármely utat választhatja. Ezzel felelős szerkesztőnk ez ügyet magára nézve befejezettnek nyilvánította. Ez a száraz tényállás! Közöltük ezt azért, hogy a közönség minden körülmények között a „Tiszavidék“ esetleges nyilatkozataival szemben is tiszta képet alkothasson magának s ítélje meg köteles-e a lap szerkesztője az ily haszontalasságok miatt a folyamatos insultásoknak s bizonyos gavalérok szeszélyei által, megteremtett hecekeknek magát kitenni. Mert az egész nem egyéb, mint komédia s a vivómesternek párba segédül felhasználása nem céloz másra, mint szerkesztőnk megfélemlítésére. Csak hogy ez csunya eszköz a gavaléroktól nagyon! s bizony célhoz nem vezet!! Egyébként pedig azok, akik ha szorult a kapca Turcsányi Lajos majd pedig a vivómester háttával földzik magukat, (lásd mai számunk más helyén) s akik ifj. Kádár Henrikkel szemben — a becsület megvédésére — a bíróság segélyét veszik igénybe: azok elestek attól, hogy minduntalan lovagiasságukkal kérkedjenek! E téren ők már eljátszották kised-játékukat!!

— **Szüret.** A hivatalosan engedélyezett szüret október hó 1-én, vagyis a jövő szerdán veszi kezdetét.

— **Tanítóink a gyűlésen.** A „Csongrád megyei tanítótestületek egyesületének“ közgyűlése október ber hó 5., 6-án lesz megtartva Szegeden. A gyűlésen tanítóink teljes számmal megfognak jelenni s — mint halljuk — napidij s utiköltség fejében fejenként 10 - 10 frtot fognak kapni a város kasszájából.

— **Jomkipurkor az őszi hagyományos szokás** szerint ez ideán is egész napon isteni-tiszteletet tartottak izr. polgártársaink. A szent ünnep előestéjén Büchler Márton rabbi megható, szép hitzónoklatot tartott.

— **A lovagok.** A „Tiszavidék“ 25-ik száma egy hírt közölt Haha János kolozsvári gyógyszerészettanhallgatóról, m lyben nevezett akkép tün-tette fel, hogy az a Szelhofer-féle kerti helyiségben egy mulatozás alkalmával botrányos dolgoknak volt előidézője. Nevezett gyógyszerészettanhallgató igazolására lapunk 33-ik számában Eszes Imre gyógyszerészettanhallgató egy nyilttéri közleményt tett közzé és azután lapunkkal együtt a „Tiszavidék“ jelzett számát is beküldte Haha Jánosnak Kolozsvárra. Haha János mihelyest a „Tiszavidék“ rávonatkozó közleményét elolvasta, Eszes Imre és

Bagi Zsigmond megbízottjai utján Eder Jánost a „Tiszavidék“ szerkesztőjét provokálta. Eder János Haha János megbízottainak azt a felvilágosítást adta, hogy a kérdéses közleményt Kómyai Kis Albert vivómester írta és küldötte be a „Tiszavidék“ szerkesztőségének. Haha Jánossal megbízottai ez ügyet közölvén, nevezett azokat rögtön utasította, hogy Kómyait nevében pisztolypárbajra hívják ki. Ennyi a tényállás, a miat bennünket értesítenek. Mi pedig a magunk részéről e dologhoz csak annyit fűztünk, hogy határozott tudomásával bírnunk annak, hogy a Haha Jánosra vonatkozó kérdéses közleményt nem Kómyai Kis Albert írta. Mi célja volt tehát Eder urnak, e hős lovagnak a cikk szerzőségét a vivómesterre tolni azt nem tudjuk, de a közönség valószínűleg kifogja találni.

— **Pályázat a tornatanítói állásra.** A méh. Bogyó Mihály halálával megtresedett polgár és elemi iskolai tornatanítói állomásra hirdett pályázat már letelt. Pályáztak ez állásra tizen és pedig: Kása Károly, Missuray János helybeli tanítók, Kómyai Kis Albert helyben tartózkodó vivómester, Péter Antal, Veres Mózes, Dezső Lajos, Ruhter Ferenc, ifj. Niedermann Ignác, Kevicky Ferenc szegvári tanító, Dömök Károly. Pályázók közül a pályázat követelményeinek, (hogy t. i. a polg. isk. nyelvészeti szakra is képesítéssel bírjon) Dezső Lajos kecskeméti főgymnáziumi tornatanítónak felel meg, ki a torászaból tanítóképezdőkre kitűnő, a polg. isk. nyelv- és történettudományi szakcsoport általánosra jeles képesítés-sel bír.

— **Községi adók után kamatokat nem vagyunk kötelesek fizetni.** Ily értelmű rendeletet küldött le a belügyminiszter a vármegye összes községeihez. E rendeletben ugyanis a miniszter tudomására hozza a községeknek, hogy mintán tudomására jutott, hogy az ország több községeiben, az állami adók módjára a községi adók után is kamatok szedettek; tekintve, hogy tételes törvény nincs arra, hogy a községeknek joguk lenne a községi pótdadó-hátralékoktól kamatot szedni, annál fogva ezek szedését mindazon helyeken, hol az eddig gyakorlatban volt, 1891. január 1-től kezdve betiltja.

— **III. osztályu kereseti adó.** Csongrád nagyközség III. oszt. kereseti adója az adókövető bizottság megállapítása szerint a múlt évi aránnyal szemben 1120 frt 14 kr. többletet tesz ki. A múlt évi ugyanis 3931-23 volt az ez évi pedig 5051-37 kr. Az adózók száma 276.

— **Tanfolyegyelői kinevezés.** A miniszter a vármegye ideiglenes tanfolyegyelőjévé kinevezett Kaknaji Károly helyébe — tanfolyegyelőül, miat értesültünk Tergina Gyulát Sáros megye volt tanfolyegyelőjét nevezte ki.

— **Az ügyvéd tekintélye.** Az ügyvédi tekintély állandó biztosítására messzeható mozgalmat indított meg Dr. Hartmann Sándor budapesti ügyvéd, a ki a napokban a fővárosi ügyvédi kamarához e tekintetben beadványt intézett. Ezen indítvány lényege a következő: oly ügyvéd, ki legalább 15 évig egy kamarának feddhetlen tagja volt, jogi tanácsosnak; és a ki 25 évig volt a kamarának dísz, tükos jogtanácsosnak nevezhesse és irhassa alá magát.

— **Az igazságügy terére új reformmal lépett** Szilágyi Dezső igazságügyi miniszter, ugyanis oly értelmű javaslatot fog letenni a törvényhozás asztalára, a mely szerint a bírának ezenul szintén ügyvédi kvalifikációval kell bírniuk.

— **Izgalmat keltő hír érkezett,** hozzánk a szomszéd Kunszentmártomból. A múlt hónapban ugyanis ott D. Fazekas Lászlót a tanyáján felakasztva találták s az orvosok gyilkosságot constatáltak. A vizsgálatot megindították s az a napokban meglepő eredményre vezetett, melynek folytán Dr. Magai Sándor vizsgálóbíró f. hó 22-én a szerezéséttlenül járt, Fazekas Lászlónak néjét Dósa Erzsit — ki az ottani plébánosnak Dósa Józsefnek unoka huga — és Dékány János földbirtokost az asszonyok „házi barátját“ letartóztattá.

— **Honvédek átvonulása** A III. és IV. honvéd-huszárezred a gyakorlatokat befejezve városunkon át tartotta bevonulását Kecskemétre. Hétfőn

érkeztek hozzánk a derék hadiflak s itt megpihenve csak szerdán a kora reggeli órákban folytattak utjokat.

— Lapunk előző számában „Ujzselek bevonulása” című hírtükbe sajtóhiba csuszott be. Az van ugyanis ott mondva, hogy a póttartalékosok bevonulásra október 6-ának reggeli 5 órájára vannak berendelve; e helyett: október 3-ának reggeli 6 órája olvasandó.

— Oltás. Figyelmeztetjük azon szülőket, kik még a gyermekeiket be nem oltatták, hogy azt ma délután a nagy iskolánál teljesítendő oltásnál eszközöltessék, mert ellenesetben bírsággal fognak sújtani.

— Bál. Az izraelita ifjuság az ünnepek utolsó estőjén a tokaji tűzkárosultak javára jótékony célú táncvigalmat rendez a „Polgári Kör” helyiségében.

— „Képes divattudósítás Bécsből” a címe egy terjedelmes és mintegy 400 ábrával ellátott füzetek, melyet Schein S. a Bécsben Bauermarkt 13. sz. a. létező, előnyösen ismert divatruház és a Landskronasse 1. sz. a. levő, híres szőnyegraktár főnöke adott ki az idei őszi és téli idejére. Ezt az érdekes könyvet, mely a női divatnak és a szőnyegiparnak valóságos kincses bányáját tartalmazza és szép kiállításával és terjedelmével fogva értéket képvisel — mint beutunkat értesítünk — a cég egyszerű írásbeli megkeresésre bárkinek ingyen és bérmentve megküldi. A könyv első cikkét egy különösen szerkesztett idenytudósítás képezi, mely az ideig domináló őszi és téli divattal foglalkozik. Ezt követik a legújabb toilletek leírásai a legegyszerűbbtől a legelegánsabbig bámulatos olcsó árakon, divatos női kalapok gazdag választéka, köpenyek, Tricot-derekak, női fehéreművek, vászonárak, ágytakarók, asztal készletek, férfi fehéremű, férfi és gyermekruhák és ezt követi a cégnek Landskronasse 1. sz. alatti nagy szőnyegraktárának képes árjegyzéke. Kétféle minőségű futószőnyegek 29 krtól feljebb, lábtörölők, ágyszőnyegek, pamlag és fali szőnyegek, nagy szalonszőnyegek, pamlag-áttalve-tők, chenille-, Lambrequin-, Peluche-, Flanell- és Piquet-takarók, uti takarók és plaidek, chenilla- és Tunis portierek, jupa-, japáni és roccoco-függönyök, csipkefüggönyök, Store, csipke-Vitrage ok stb., stb. meglepő választékban, gyönyörű kivitelben és bámulatos olcsó árakon. Nehéz volna a rendelkezésünkre álló helyen e szőnyegraktárt kellőképp méltányolni. A szerény viszonyok közt élő itt ép oly könnyen fedezheti szükségletét, mint a dúsgazdag, aki egy darab persiai, vagy smirnai szőnyegért kész 1000 frtot fizet. A ki teheti, az nézze meg

e cég szőnyegraktárát Landskronasse 1. sz. alatt, a kinek ez nem áll módjában, az küldesse meg magának a fent említett érdekes divattudósítást, mely a mértékvetelre is tartalmaz utasítást. A cég kívánatra szövet- és szőnyegmintákat is küld ingyen.

— A tiszai vízszin fixirozása. A földmívelési miniszter által elrendelt tiszai vízszin fixirozást az egész Tiszafolyó mentén, Tokajtól Títelig, a f. hó 22 én, délelőtt 12 órakor fogantatosították. Ezen munkálatokat a szegedi folyammérnöki hivatal rajonjába eső szakaszokon Csongrádtól a borjai átvágásig Hajagos Lure, Péchy László, Nagy Ignác kir. mérnökök, Babócs Béla, Kovács Ferenc, Mészáros Ignác, Schneider József, Szojka Samu és Herszeg József társulati mérnökök teljesítették. A kiküldött mérnökök valamennyien ugyanazon időben karókkal jegyezték meg a vízszin magasságát s az így tett észleleteket majd pontos lejtmerésekkel fogják összekapcsolni. Ezen észleletek eredményei rendkívül fontosak lesznek a folyamszabályozás eredményeinek megállapítása szempontjából, mert az első alkalom annak meghatározására, hogy a Duna folyamának mily hatása van a Tisza vizállásának változásaira, jelestül, hogy mily távolságra hat föl a Tisza vízének visszatörődése a dunai megcsízálásra következtében. E földtörődés határa, az észleletek eddigi eredményei szerint, a folyónak törökkanizsai, vagy zentai szakaszán lesz. Az eredményekről különben határozott adatokat most még nem közölhetünk, mert egyrészt a kiküldött szakaszmérnökök jelentései nem érkeztek be, másrészt pedig a megfigyeléseknek a lejtései műveletekkel leendő összekapcsolása többheti munkába fog kerülni.

— Nagypapját gyilkolta meg. Igalon f. hó 10-én Kovács Vendel polgárt a szőlőbeli présházánál megfojtja és átszurt mellet találták. A vizsgálobíró mai napon beismerésre bírta a gyilkost, a 17 éves Kovács Józsefet, a meggyilkolt unokáját. Kovács József elvetemült fickó; már 13 éves korában ellopta nagypapja méheit, most is azt állítja, hogy szőlőt lopni ment s nagypapja rajtérte a lopáson, miért megpirognatta. Aztán bementek a présházba, hol a kedvező alkalom folytán támadt benne a gyilkolás gondolata. Megtámadta a védtelen öregot, megfojtotta, azután egy, a legutóbbi igali vásáron vett késsel többször a szívébe szurt. A véres kést megtisztogatta s magával vitte, bezárván a présházát.

Hasznos tudnivalók.

— Gyümölcsfák felújítása. Gyakran tapasztalhatjuk, a kinek gyümölcsöse van, vagy különben igen termékeny gyümölcsfái közül egyik-másik bizonyos évek mulva alig hajt, s csak csemevéz, majdnem használhatatlan gyümölcsöt hoz. Az ilyen fának alsóbb ágai sok vízajtás fejlődik, azért, mert a nedv az égvyről nagyon megtásodott sejtjei és a sejt szövet nagyon összeszorult sejtjein nem képes többé rendszeresen áramlani. A vízajtások tehát a vén fa kimerültségének következményei. Hogy

tehát ismét termékenyebbé válják, fel kell azt újítani, oly módon, hogy a beteges ágakat egészen odáig lefűrészeljük, vagy levágjuk, a hol a fa vízajtásainak fejlesztésével még elég erőt mutat. A metszési síkokat vagy sebeket éles késsel jó simára vágjuk s ojtóviaszszal gondosan bekenjük. Ha a vízajtások nagyon sűrűn fakadtak, ugy ezek közül is vágjuk ki néhányat, hogy a többiekéről annál erősebb vezérágak fejlődjenek. De inkább kevesebbet, mint sokat távolítsunk el belőlük, mert a vízajtásoknak az ilyen fán az a fontos szerepük van, hogy leveleikkel a levegőből táplálékot vegyenek fel a fa erősítésére. A második évben, midőn az ágak már szépen elgalyasodtak, a felesleges vízajtások közül néhányat még kivághatunk, néhányat pedig felére megkurtítunk s ugyanakkor a vezérágaknak valókat is kiválasztjuk és meghagyjuk. Ha a fát gula alakban akarjuk nevelni, ugy a középső ágat mindig valamivel hosszabbra hagyjuk a többimél. A felújítás alkalmával a talajt is felporhanyitjuk s ha szükségesnek mutatkozik meg is trágyázzuk a alatt akkora körben, a mekkorát a korona elfoglal, mert a gyökerek is rendszeren az ágaknak megfelelően terjeszkednek. A felújításra legalkalmasabb idő az őszi, vagy a tavasz eleje. A felújított gyümölcsfákon néhány év mulva ismét szép, jó és sok gyümölcs terem, azért ezt az eljárást gyakrabban kellene alkalmazni a helyet, hogy évről-évre lesstük, hogy mikor fog természetem gyümölcsfáinkon újra gyümölcs teremni. Megjegyzendő, hogy a felújítás csak olyan fáknál értnek célt, melyeknek törzse és alsó ágai még egészségesek.

Szerkesztői üzenetek.

— Emen Budapest. Mi lesz velünk? Tárca közleményünk, mint látja a mai számmal befejezte pályafutását. Kérünk tehát annak helyébe öntől. Egyebekben üdv.

— Polgáriskolás. Helyben. Beküldött „Idyll”-jét átadjuk a polgári iskola magyar nyelvtanárának a helyes írási hibák kijavítása iránt.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

I. Csongrád-Budapest.
Csongrád ind. 9:00 2:15
Félegyháza érk. 10:29 3:36
" ind. 12:01 4:43
Budapest érk. 2:18 8:30

II. Budapest-Csongrád.
Budapest ind. 7:45 12:30 1:40
Félegyháza érk. 11:21 4:42 4:00
" ind. 12:15 4:55
Csongrád érk. 1:31 6:18

III. Csongrád-Szeged.
Csongrád ind. 9:00 2:15
Félegyháza érk. 10:29 3:36
" ind. 11:27 4:01 4:47
Szeged érk. 12:57 4:59 6:37

IV. Szeged-Csongrád.
Szeged ind. 11:01 3:00
Félegyháza érk. 12:00 4:43
" ind. 12:15 4:55
Csongrád érk. 1:31 6:18

A „CSONGRÁD” KÖNYVNYOMDÁJA

CSONGRÁDON.

Elvállal minden, a

könyvnyomdászat körébe vágó munkákat,

ugymint:

diszes számlák, jegyzékek és tudósító levelek, eljegyzési és esketési kártyák, izléses meghívók és táncrendek, étlapok, városi és községi hivatalos nyomtatványok;

ÁRJEGYZÉKEK, CIM-, ASZTALI ÉS NÉVJEGYEK, GYÁSZLAPOK

táblás kimutatások, takarékpénztári mérlegek, időszaki és folyóiratok, hirdapok, művek, diszes kivitelű szalag-aranyozások, Ipar és kereskedelmi körlevelek, ügyvédi és irodai nyomtatványok, levélpapírok és borítékok cégnyomással,

FALRAGASZOK stb. stb. minden szín és nagyságban gyors, pontos, izléses és jutányos áron.

Ugyanitt a

CSONGRÁD

című társadalmi heti közlöny részébe előfizetések elfogadtak, hirdetések felvétetnek.